

Generellt ägardirektiv

Kommunala bolag

Ärendenummer: KS.2020.1108

Beslutsinstans: Kommunfullmäktige

Beslutsdatum: 2021-01-27, § 11

Ansvarig: VD Finspångs Förvaltnings-
och Industrihus AB, FFIA

Innehåll

Generellt ägardirektiv för Finspångs kommuns direkt eller indirekt helägda bolag	3
1. Syfte och principer för bolagsstyrning	3
2. Bolagen som en del av den kommunala verksamheten	3
3. Budget strategisk plan, Agenda 2030 samt hållbarhetsrapport	4
4. Kommunfullmäktige	4
5. Kommunfullmäktiges ställningstagande/godkännande	4
6. Kommunstyrelsen	5
7. Moderbolaget	5
8. Bolagets styrelse	5
9. Revision	6
10. Verkställande direktör	7
11. Arbetstagarrepresentation i styrelsen	7
12. Budget och handlingsprogram	7
13. Underlaget för sammanställd redovisning	7
14. Bolagets informationskyldighet m.m.	7
15. Allmänna handlingar	8
16. Personalpolitiska frågor	8
17. Arkivreglemente	8
18. Ombud	8
19. Tvisteförfarande	8

FINSPÅNG

Generellt ägardirektiv för Finspångs kommuns direkt eller indirekt helägda bolag

Detta ägardirektiv ska antas av respektive bolagsstämma i Finspångs kommuns direkt och indirekt helägda bolag. Det ankommer på bolagets styrelse och verkställande direktör att följa detta och övriga av kommunen utfärdade ägardirektiv.

1. Syfte och principer för bolagsstyrning

Ägardirektivets syfte är att möjliggöra en aktiv styrning av bolagen samt underlätta för kommunen att följa upp verksamheten. Den formella styrningen i bolagsordning och ägardirektiv är dock inte tillräcklig för ett aktivt ägarskap och bör därför vid behov kompletteras med möten mellan bolagsstyrelse och kommunstyrelsen. Bolagen ska, så långt som möjligt, följa policys, riktlinjer och regler beslutade av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Styrelsen ska därutöver vid behov anta egna anvisningar för bolaget.

Finspångs kommuns roll som aktiv ägare innebär bland annat att löpande utvärdera verksamheten och verksamhetsformen, bolagens strategier och mål, hur dessa överensstämmer med kommunens övriga verksamhet samt hur bolagsverksamheten sköts av bolagsstyrelse och bolagsledning. Bolagens verksamhet och förhållande till kommunen regleras genom

- kommunallagen
- gällande bolagsordning
- gällande ägardirektiv
- särskilda direktiv utfärdade av fullmäktige eller kommunstyrelsen
- förekommande avtal mellan kommunen och bolaget

Förutom ovanstående regleras bolagens verksamheter i aktiebolagslagen och i förekommande fall speciallagstiftning.

2. Bolagen som en del av den kommunala verksamheten

De kommunala bolagen har tillkommit genom beslut av fullmäktige och står ytterst under fullmäktiges ledning. Av detta följer att de kommunala bolagen är en del av kommunens verksamhet som skall därför till att tillgodose intressen som gagnar organisationen i dess helhet (koncernnytta). För att det ska finnas skäl att bedriva bolagsverksamhet krävs att verksamheten, direkt eller indirekt skapar nytta för medborgarna. Det är därför naturligt att bolagsverksamheten ska samordnas med kommunens övriga verksamhet så långt det är möjligt och lämpligt. Viktiga

FINSPÅNG

aspekter är att bolagen tar hänsyn till sociala och miljömässiga faktorer, liksom möjligheten att tillhandahålla praktik, lärlingsplatser eller motsvarande.

3. Budget strategisk plan, Agenda 2030 samt hållbarhetsrapport

Bolagens övergripande uppgifter är att bidra till kommunens utveckling. Därvidlag ska bolagen, utifrån respektive uppdrag, bidra till att vision, strategier, ledstjärnor samt mål i kommunens budget och strategiska plan kan uppfyllas. Som en följd av detta ska bolagen i sina respektive budgetar beskriva hur de bidrar till att uppfylla de för bolagen prioriterade målen för hållbar utveckling i enlighet med den struktur som finns i kommunens budget och strategiska plan. Vidare ska bolagen årligen ta fram en hållbarhetsrapport utifrån de krav som framgår av årsredovisningslagen. (ÅRL 1995:1554)

4. Kommunfullmäktige

Fullmäktige har utifrån bestämmelserna i 10 kap 1-5 §§ kommunallagen särskilda åligganden avseende bolagen. Kommunens styrfunktion över bolagen utgår från fullmäktige antingen genom direkta direktiv eller genom den delegation kommunstyrelsen fått i reglemente eller delegationsordning.

Kommunfullmäktigeledamot har rätt att närvara vid bolagsstämmor i direkt och indirekt helägda bolag samt har rätt att, inom ramen för den upplysningsplikt som åligger bolagsstyrelsen och VD, ställa frågor.

5. Kommunfullmäktiges ställningstagande/godkännande

Bolagsstyrelsen ska inhämta fullmäktiges ställningstagande/godkännande innan den fattar beslut som är av principiell beskaffenhet eller av annan större vikt. Exempel på frågor där kommunfullmäktiges ställningstagande/godkännande kan behöva inhämtas är:

- ändring av bolagsordning
- ändring av aktiekapitalet
- förvärv eller försäljning av fastighet
- införande och ändring av avgiftstaxor inom områden som inte är undantagna de kommunala kompetensreglerna
- strategiska investeringar som innebär ny inriktning för bolaget eller start av verksamhet inom nytt affärs- eller verksamhetsområde
- större investeringar som väsentligt påverkar bolagets, koncernens eller kommunens ekonomi

FINSPÅNG

Frågor om huruvida ett ärende ska föras till fullmäktige ska ställas till moderbolagets styrelse.

6. Kommunstyrelsen

Av 6 kap 1 § KL framgår att kommunstyrelsen har ett ansvar att fortlöpande följa kommunens verksamhet. Detta innebär att kommunstyrelsen även ska ha en överblick och kontroll över bolagens verksamhet, den s.k. uppsiktsplikten. Kommunstyrelsen har rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Bolaget ska lämna kommunstyrelsen den information om verksamheten som begärs såvida informationen inte omfattas av sekretess.

Bolaget erinras om att kommunstyrelsen enligt 6 kap. 9 § KL ska fatta årliga beslut om bolagets verksamhet varit förenlig med det fastställda ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunstyrelsen utövar kommunens aktiva ägarstyrning. Detta innebär bland annat:

- utseende av ombud till moderbolagets bolagsstämma
- utfärdande av instruktioner till ombud inför bolagsstämma
- behandling av frågor av policykaraktär i syfte att samordna kommunens verksamhet inkluderande bolagssektorn,

7. Moderbolaget

Moderbolaget fungerar som fullmäktiges och kommunstyrelsens formella styrinstrument för dotterbolagens verksamhet. Styrningsfunktionen kvarliggjer i kommunen med den fördelning mellan fullmäktige och kommunstyrelsen som framgår av kommunstyrelsereglementet.

Moderbolaget skall utifrån ägardirektiv tillse att det erhåller den information rörande dotterbolagen som kommunstyrelsen bestämmer samt förmedla den till kommunstyrelsen på sätt och vid tidpunkter denna bestämmer.

Moderbolaget utser ombud till de ägda bolagens bolagsstämmor

8. Bolagets styrelse

Fullmäktige utser styrelserna i bolagen för hela mandatperioden i enlighet med bolagsordningen. Fullmäktige tar också ställning till om suppleanter i bolagens styrelser skall ha närvarorätt och om de i så fall också skall ha rätt att delta i överläggningarna, liksom i vilken ordning suppleanter i bolagens styrelser skall inträda vid förfall för ordinarie ledamot

I enlighet med SKR:s skrift *Principer för styrning av kommun- och regionägda bolag* ska styrelsen årligen utvärdera sitt eget arbete. Utvärderingen ska minst omfatta om bolagsstyrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina

FINSPÅNG

uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Om bolagsstyrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska bolagsstyrelsen åtgärda bristerna eller underrätta kommunen om dessa. Styrelsen ska i övrigt arbeta i enlighet med principerna i gällande "Svensk kod för bolagsstyrning"¹ samt "Kod mot korruption i näringslivet"².

Bolagsstyrelsen ska årligen utvärdera verkställande direktörens insatser, varvid endast styrelseledamöterna ska närvara.

Bolagsstyrelsens ansvar för bolagets organisation och arbetsfördelning dels inom bolagsstyrelsen, dels mellan bolagsstyrelse och verkställande direktör som framgår av 8 kap 4-5, 27 och 29 §§ ABL. Styrelserna har att utforma organisationerna så att de bästa förutsättningarna för bolagens ändamål och mål tillgodoses.

Bolagsstyrelsen ska tillse att bolaget har en god intern kontroll och fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur bolagets system för intern kontroll fungerar.

Bolagsstyrelsen ska årligen upprätta en plan för internkontrollen i bolaget. I denna ska bolagsstyrelsen bland annat dokumentera på vilket sätt bolagsstyrelsen säkerställer att:

- ändamålsenlig verksamhet bedrivs och ekonomiskt tillfredsställande resultat uppnås i bolaget,
- kvaliteten i rapporteringen om verksamhet och ekonomi och intern kontroll upprätthålls,
- bedömning och uppföljning av bolagets risker sker.

9. Revision

Enligt aktiebolagslagen ska bolagsstämman utse yrkesrevisor eller ett revisionsbolag för granskning av bolagets räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. För att åstadkomma samordning inom bolagskoncernen har kommunrevisionen i uppdrag att upphandla revisor/revisionsbolag.

För samma tid som för styrelsen ska fullmäktige utse lekmannarevisorer i de kommunägda bolagen. Valet ska härefter fastställas på bolagsstämma. Normalt utses högst två lekmannarevisorer för varje bolag. Lekmannarevisorerna har till uppgift att granska dels om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt gentemot ägarens beslut och direktiv, dels om den interna kontrollen är tillräcklig. Sakkunnigas stöd till lekmannarevisionen ska finansieras inom ramen för de förtroendevalda revisorernas budgetanslag.

¹ Framtagen av Kollegiet för svensk bolagsstyrning

² Framtagen av Institutet mot mutor (IMM)

FINSPÅNG

10. Verkställande direktör

Bolagsstyrelsen i direkt och indirekt ägda bolag ska samråda med kommunstyrelsen och kommundirektören vid tillsättande av verkställande direktör om inte annat beslutas av kommunstyrelsen.

11. Arbetstagarrepresentation i styrelsen

Lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda gäller även av kommunen ägda bolag så länge dessa uppfyller kraven för lagens tillämpning. Lokal arbetstagarorganisation fattar beslut om inrättande av styrelserepresentation. Bolagsstyrelsen ska skriftligen underrättas om sådant beslut. Varje bolagsstyrelse bör söka en överenskommelse med de lokala fackliga organisationerna innebärande att de fackliga organisationerna avstår från formella styrelseposter och istället ges möjlighet att närvara med yttranderätt och förslagsrätt vid sammanträden.

12. Budget och handlingsprogram

Bolagen inom koncernen skall följa kommunens regler och tidplaner för mål- och ekonomistyrning. I enlighet med dessa ska bolagen inför varje nytt verksamhetsår lämna budget och handlingsprogram till kommunstyrelsen.

13. Underlaget för sammanställd redovisning

Bolagen skall årligen och koordinerat med kommunens bokslutsarbete tillhandahålla kommunstyrelsen det underlag styrelsen begär för upprättande av kommunens sammanställda redovisning och delårsrapporter vid de tidpunkter kommunstyrelsen bestämmer.

14. Bolagets informationsskyldighet m.m.

Det åligger bolaget att utan dröjsmål tillse att följande handlingar kommer moderbolaget och kommunen tillhanda:

- protokoll från bolagsstämma
- protokoll samt beslutsunderlag från styrelsesammanträde
- bolagets årsredovisning
- revisionsberättelse
- affärsplan
- övriga begärda handlingar

Det åligger bolagets lekmannarevisorer att årligen i sin granskningsrapport särskilt yttra sig om huruvida bolaget bedrivits på ett ändamålsenligt sätt utifrån det syftet som angivits i bolagsordningen och ägardirektiv, liksom de kommunala

FINSPÅNG

befogenheter som utgör ram för verksamheten. Lekmannarevisorerna ska snarast uppmärksamma kommunstyrelsen på om bolaget brister i de avseenden som omnämns ovan.

15. Allmänna handlingar

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap 3 § offentlighets- och sekretesslagen.

Frågan om utlämnande av handlingar avgörs av verkställande direktören eller efter dennes bestämmande.

16. Personalpolitiska frågor

Tolkning och tillämpning av personalpolitiska frågor hanteras av kommunens arbetsgivardelegation. Personalpolitiska ärenden av principiell natur liksom lönesättningsärenden ska samordnas med kommunen. Fastställda policys och riktlinjer avseende personalpolitiken som ex. chefspolicy, lönepolicy, mångfalds- och jämställdhetsplan etc. ska, så långt som lämpligt, följas av bolagen. Arbetsgivardelegationen svarar också för tolkning och tillämpning av reglemente för arvoden m.m. för Finspångs kommuns förtroendevalda.

17. Arkivreglemente

Kommunens arkivreglemente gäller för bolagets dokumenthantering.

18. Ombud

Kommunens ombud skall vara kommunchefen eller den kommunstyrelsen genom beslut sätter i hans ställe. Bolagets ombud är bolagets verkställande direktör eller vid förfall för denne befullmäktigad verksamhetsansvarig. Ombuden skall ha behörighet att för respektive part överenskomma om tolkningen av det föreliggande ägardirektivet

Ombuden skall upprätthålla löpande kontakt med varandra.

19. Tvisteförfarande

Tvister mellan direkt och indirekt helägda kommunala bolag samt mellan kommunal nämnd och helägt kommunalt bolag avgörs av kommunstyrelsen. Bolagen är skyldiga att följa denna ordning om inte annat följer av lag.